

Roken en Alcohol

Primair Onderwijs

Gezonde School

GGD Gelderland-Zuid

Roken is in Nederland de leefstijlfactor die de meeste ziekte en sterfte veroorzaakt. Ook kinderen die (mee)roken kunnen klachten en gezondheidsschade oplopen. Alcohol op jonge leeftijd kan nadelige gevolgen hebben voor de ontwikkeling van de hersenen. En voor de prestaties op school. Uit onderzoek blijkt bovendien dat alcoholgebruik op jonge leeftijd, de kans vergroot dat dit ook op oudere leeftijd gebeurt.

De laatste jaren neemt het aantal jeugdige drinkers en rokers af. Om deze trend vast te houden blijft rook- en alcoholpreventie belangrijk. Ook basisscholen spelen hierin een rol. Een rook- en alcoholvrij schoolterrein beschermt kinderen tegen tabaksrook. En tegen het 'normaal' vinden van middelengebruik. De Gezonde School-aanpak helpt scholen hierbij.

Cijfers

In 2017 voerde GGD Gelderland-Zuid de [Kindermonitor](#) uit. Ouders met een kind op het PO beantwoordden vragen over hun kind, over gezondheid, welbevinden, leefstijl en opvoeding. Ook het thema "Roken en alcohol" kwam aan bod. De belangrijkste resultaten van kinderen van 4-12 jaar leest u hieronder.

- **Drinken onder de 18:** Bijna 6 op de 10 ouders vindt dat een slokje alcohol onder de 18 wel mag. Ouders zijn strenger geworden op drinken onder de 18, vergeleken met 2009 en 2013.
- **Alcoholgebruik ouders:** 1 op de 3 ouders drinkt geen alcohol. Bewust geen of minder alcohol in bijzijn van kind? Ja, zegt bijna 1 op de 3 ouders.
- **Rookvrij opgroeien:** Gemiddeld rookt 5% van alle kinderen thuis passief mee. In 2009 was dit nog 16% en in 2013 nog 9%. Kinderen van ouders met maximaal MBO-2 niveau roken ruim 10 keer vaker mee dan kinderen van hoog-opgeleide ouders.

Gezonde School-aanpak

Met de Gezonde School-aanpak levert u een bijdrage aan een gezonde ontwikkeling van uw leerlingen en personeel. Daarmee werkt u duurzaam aan betere leerprestaties, want gezonde leerlingen en leerkrachten presteren beter. Onderzoek heeft dit aangetoond.

Werken met de Gezonde School-aanpak betekent dat u op vier niveaus werkt aan uw gezondheidsdoel, zodat u maximaal effect behaalt. We noemen deze niveaus ook wel de '4 Gezonde School-pijlers'.

1. Educatie

Leerlingen in het basisonderwijs hebben een overwegend negatieve houding ten aanzien van het gebruik van middelen. Voorlichting over alcohol en roken heeft voor kinderen in deze leeftijdscategorie daarom geen/nauwelijks effect. Beter kunt u zich richten op het versterken van de sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen. Bekijk daarom ook de menukaart Gezonde School Welbevinden. Bekijk daarom ook de menukaart Gezonde School Welbevinden.

NB. Heeft u aanwijzingen dat leerlingen op uw school wél geïnteresseerd zijn in het onderwerp? Neem dan contact op met uw adviseur Gezonde School en/of de preventiemedewerker van Iriszorg. Gezamenlijk kunt u bepalen of en welke interventie nodig is.

2. Fysieke en sociale omgeving

Kinderen moeten zoveel mogelijk in een rookvrije omgeving kunnen opgroeien. Vanaf 2020 is het rookvrije schoolplein een wettelijk verplichte maatregel. Op www.rookvrijeschoolterrein.nl vindt u een stappenplan en andere hulpmiddelen om uw schoolterrein rookvrij te maken en houden. Voorlichting aan ouders en medewerkers is belangrijk.

Neem hen tijdig mee in uw overwegingen en besluit om het terrein rookvrij te maken. Neem de 'alcoholvrije en rookvrije school' als speerpunt op in het schoolgezondheidsbeleid

3. Signaleren

Leerlingen kunnen te maken krijgen met problematisch middelengebruik in hun directe omgeving. Belangrijk is dat de school goed signaleert en weet hoe leerlingen kunnen worden doorverwezen naar de juiste hulp. Zorg dat het thema binnen het zorgteam van uw school een vast thema is. En leg hierbij ook de verbinding met de adviseur Gezonde School, Jeugdgezondheidszorg en IrisZorg Verslavingszorg. Leerlingen van ouders met psychische problemen of verslaafde ouders hebben een hoger risico om zelf middelen te gaan gebruiken. Op de website www.koppkvo.nl vindt u informatie, bijeenkomsten en materialen om deze kinderen te ondersteunen.

4. Beleid

Leg alle regels over genotmiddelen vast in het schoolgezondheidsbeleid. Zorg ervoor dat ook het (verwachte) gedrag van leerkrachten en ouders hierin wordt meegenomen. U kunt bijvoorbeeld afspreken dat alle schoolactiviteiten, zoals ouderavonden, schoolfeesten en kampen, rook-, alcohol- en drugsvrij zijn. Voor meer informatie kunt u terecht op de website van [De Gezonde School en Genotmiddelen](http://DeGezondeSchoolenGenotmiddelen.nl).

Advies en ondersteuning van de GGD

De adviseurs Gezonde School begeleiden scholen bij het werken aan een Gezonde School. We geven advies, denken mee en laten goede voorbeelden zien. De adviseur Gezonde School:

- Koppelt onderzoeksgegevens terug in een schoolprofiel.
- Helpt bij de inventarisatie van deze gegevens en het bepalen van prioriteiten.
- Adviseert bij het bepalen van strategieën en effectieve programma's.
- Adviseert en ondersteunt bij het ontwikkelen van draagvlak voor een Gezonde School.
- Neemt desgewenst deel aan de betrokken werkgroep.
- Ondersteunt bij het opstellen van het gezondheidsbeleid/schoolplan.
- Helpt bij het aanvragen van subsidies.

Materialen en methodes

Uit onderzoek is gebleken dat voorlichting over roken en alcohol in groep 7 en 8 geen (positief) effect heeft. Het advies is om in het basisonderwijs alleen aandacht aan roken en alcohol te besteden, als daarvoor een specifieke aanleiding is.

Methodes die u kunt gebruiken, zijn:

- E-learning 'Signaleren van alcohol- en drugsgebruik': wat kunnen leerkrachten doen als er zorgen zijn omtrent alcohol- en drugsgebruik (van ouders)?
- www.rookvrijeschoolterrein.nl: hier vindt u een stappenplan en andere hulpmiddelen om uw schoolterrein rookvrij te maken en houden.
- Ouderavond: ouders worden geïnformeerd over risico's en krijgen opvoedkundige tips. Neem contact op met Iriszorg om te kijken wat een passend aanbod is voor uw situatie.

Gratis lesmateriaal lenen?

Dat kan! Bij het Uitleenpunt van GGD Gelderland-Zuid kunnen scholen gratis lespakketten en -materialen lenen.

Het bestelformulier vindt u op:

www.ggd gelderlandzuid.nl/scholen/lesmateriaal

Aan de slag?

Wilt u ook een Gezonde School worden?

Ga naar www.gezondeschoolgelderlandzuid.nl en neem contact op met de adviseur Gezonde School uit uw gemeente.

Themacertificaat behalen?

Besteedt uw school veel aandacht aan een bepaald thema en zijn de vier pijlers op orde? Dan voldoet u wellicht aan de criteria van het Gezonde School-vignet en het themacertificaat.

De criteria voor het themacertificaat kunt u vinden op de site van de [Gezonde School](#).

